

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2010-12-01
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
41391-10
Enhet 15

SÖKANDE

Politivagn Stockholm AB, 556615-9090
Box 105
123 22 Farsta

Ombud: Advokat Christer Heidenborg
LEGIO Advokatfirma AB
Box 5779
114 87 Stockholm

MOTPART

Polismyndigheten i Stockholms län
106 75 Stockholm

Företrädd av: Rikspolisstyrelsen
Box 12256
102 26 Stockholm

SAKEN

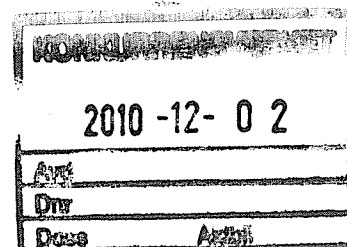
Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avvisar yrkandet om att Polismyndigheten i Stockholms län ska åläggas att betala sökandens rättegångskostnader.

Förvaltningsrätten förordnar att Rikspolisstyrelsens upphandling av ramavtal avseende polititransporter (PVS-409-4850/09), vad gäller Polismyndigheten i Stockholms län, inte får avslutas förrän rättelse skett på så sätt att Rikspolisstyrelsen gör en ny utvärdering, varvid Rikspolisstyrelsen även inkluderar Politivagn Stockholm AB:s anbud.

Förvaltningsrättens interimistiska beslut den 1 oktober 2010 upphör därmed att gälla.

BAKGRUND

Rikspolisstyrelsen (RPS) har genomfört en samordnad upphandling av ramavtal avseende polititransport för Polismyndigheterna i Stockholms och Södermanlands län. Upphandlingen har genomförts genom ett öppet förfarande enligt 4 kap. LOU. I tilldelningsbesked den 23 september 2010 anges följande. Den 22 september 2010 beslöt Polismyndigheten i Stockholms län att tilldela Fidelia AB upphandlingskontraktet avseende Stockholms län.

Förvaltningsrätten i Stockholm har den 1 oktober 2010 beslutat att upphandlingen, avseende polititransporter för Polismyndigheten i Stockholms län, inte får avslutas innan något annat har beslutats.

YRKANDEN M.M.

Politivagn Stockholm AB (Politivagn) ansöker hos förvaltningsrätten om överprövning enligt LOU och yrkar i första hand att förvaltningsrätten vidtar rättelse och utser sökanden till leverantör i den aktuella upphandlingen. I andra hand yrkar Polititransport att den offentliga upphandlingen av polititransporter av Polismyndigheten i Stockholms län ska göras om, samt att Polismyndigheten i Stockholms län åläggs att betala sökandens rättegångskostnader. Som grund för talan anförs bland annat följande.

RPS har genom tilldelningsbesked den 23 september 2010 meddelat avsikten att teckna avtal med Fidelia AB (Fidelia) för upphandling av polititransporter i Stockholms län, trots att Fidelia inte uppfyller upphandlingens skall-krav. Av utvärderingsrapporten framgår att Politivagn utan rättslig grund har uteslutits från upphandlingen, samt att även anbudsgivaren Polititjänst i Stockholms län uteslutits. Då två av tre anbudsgivare uteslutits från upphandlingen har förfarandet genomförts i avsaknad av konkurrens.

Politivagn anser att upphandlingen ska göras om då RPS uteslutit Politivagn utan rättslig grund vilket medfört att upphandlingen genomförts utan konkurrens, förfarandet utgör brott mot likabehandlingsprincipen samt att Fidelia inte uppfyller skall-kraven.

Uteslutande av Politivagns anbud

RPS har uteslutit Politivagn från upphandlingen på den grunden att bolaget angivit en maxtaxa per transport. Politivagn anser att denna angivelse inte bryter mot något skall-krav, och att anbudet således skulle ha beaktats i upphandlingen. För det fall förvaltningsrätten anser att Politivagns prisangivelse bryter mot skall-kravet så är inställningen att detta inte utgör ett rättsfaktum som diskvalificerar Politivagn från upphandlingen genom uteslutning. Det saknas förutsättningar att utesluta Politivagn enligt de obligatoriska och fakultativa skäl för uteslutning som stipuleras i 10 kap. 1-2 §§ LOU. RPS har felaktigt behandlat frågan om pris såsom ett kvalificeringskriterium. Det av anbudsgivaren erbjudna priset ska prövas såsom ett värderingskriterium i slutskedet av upphandlingen. Då Politivagns verksamhet inte återfinns under 10 kap. 1-2 §§ LOU så har RPS uteslutit Politivagn i strid mot gällande rätt. Politivagn menar att för det fall upphandlande enhet önskat ett förtydligande avseende prisuppgift borde ett klagande begärs in från Politivagn. En sådan förfrågan hade inneburit att RPS givits möjligheten att likabehandla anbudet. Politivagn har angett ett enligt skall-kravet korrekt pris vilket skulle prövas såsom ett värderingskriterium. Att utesluta Politivagn utan rättslig grund bryter mot likabehandlingsprincipen, och denna underlåtenhet har medfört att upphandlingen inte kunnat konkurrensutsättas.

RPS har genom att anta ett anbud som ej uppfyller kravspecifikationen samt utesluta Politivagns korrekta anbud innan värdering av anbudet skett

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

brutit mot likabehandlingsprincipen. Politivagn anser därmed att det föreligger skäl för förvaltningsrätten att vidta rättelse och utse Politivagn till leverantör, då dess offererade pris de facto är lägre än vinnande anbud.

I föreliggande upphandling har Fidelia offererat Polismyndigheten i Stockholms län ett fast pris om 2 450 kronor exkl. moms. Politivagn har i samma upphandling offererat ett pris om 1 970 kronor exkl. moms, samt en kilometertaxa om 25 kronor upp till 11 km. I anbudet finns således en maxtaxa som uppgår till 2 270 kronor exkl. moms. RPS har anfört att priser ska lämnas utan reservationer, ändringar eller tillägg. Politivagn har inte lämnat ett pris med reservationer, ändringar eller tillägg. Vad Politivagn har gjort är att ange ett konkurrenskraftigt pris, som till viss del är avhängigt av körsträckan, vilket i och för sig inte utgör reservation, ändring eller tillägg. Av anbudet framgår klart och tydligt gällande pris. Det offererade priset kan inte uppfattas som en reservation. Tvärtom så utgör det ett konkurrenskraftigt pris som medför den lägsta kostnaden jämfört med Fidelias anbud. Politivagns anbud är lägst i pris och korrekt angivet enligt förfrågningsunderlaget. Politivagn borde således ha tilldelats avtalet.

Fidelias anbud

För det fall förvaltningsrätten anser att RPS korrekt uteslutit Politivagns anbud föreligger skäl att förelägga myndigheten att göra om upphandlingen, då utsedd leverantör inte uppfyller skall-kraven.

Den vinnande anbudsgivaren Fidelia har fallerat att ange tre referenser hänförliga till polititransporter, inte angivit aktuella fordon i anbudet samt att felaktigheter föreligger i personalförteckningen.

Skall-kravet i punkt 8.4 i förfrågningsunderlaget anger att anbudsgivaren ska uppge tre leverantörer för vilka anbudsgivaren utfört motsvarande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

tjänster de senaste tre åren. Definitionen av polititransporter framgår av punkt 2. En av de referenser som Fidelia har angivit är Attunda begravningsbyrå, vilken inte kvalificerar sig som en tjänst motsvarande polititransporter. Arbetet med Attunda begravningsbyrå saknar de särdrag som präglar polititransporter. Fidelia uppfyller inte skall-krav 8.4. Fidelia har genom sanningsförsäkran intygat att lämnade uppgifter i anbudet är fullständiga och korrekta. Det kan därmed konstateras att Fidelia har brutit i sin information och därigenom brutit mot sin sanningsförsäkran.

Skall-kravet i punkt 10.4c, i förfrågningsunderlaget, anger att en förteckning över samtliga fordon som ska användas för polititransporterna ska anges i anbudet. Fidelia har angett att VW Transporter, registreringsnummer ABC 123, kommer att användas för uppdraget. Detta fordon finns inte, enligt registerutdrag framgår att fordon med registreringsnummer ABC 123 utgörs av en Toyota Camry, årsmodell 1987. Fidelia uppfyller således inte skall-krav 10.4c och bryter därmed även i denna del mot sin sanningsförsäkran.

Enligt skall-kravet i punkt 10.4b, i förfrågningsunderlaget, ska anbudsgivare uppge en förteckning över den personal som ska utföra tjänsten. Med hänsyn till undertecknad sanningsförsäkran ska uppgifterna vara korrekta. En av de personer som Fidelia i sin personalförteckning uppger kommer att vara del av den personal som utför efterfrågade tjänster, arbetar idag som polis i Söderort och kan enligt gällande jävsregler för polisen inte arbeta för Fidelia med polititransporter. Vidare noteras att det anges att en annan person som finns uppgiven har tioårig erfarenhet av branschen. Då personen ifråga fram till 2005 arbetade som väktare så stämmer inte den uppgiften. Fidelia har således brutit i skall-krav 10.4b genom felaktig personalförteckning, samt brutit i sin sanningsförsäkran avseende befintlig personals erfarenhet av branschen.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

Skall-kraven innebär att utsedd leverantör ovillkorligen måste uppfylla samtliga dessa krav. Fidelias verksamhet brister på samtliga ovan angivna punkter och uppfyller därmed inte de krav som RPS ställer på leverantören. Fidelia har vidare uppgivit osanna uppgifter i sitt anbud. Fidelia kan därmed inte tilldelas polititransportavtalet i Stockholms läns polisdistrikt, då skall-kraven inte uppfylls genom dess anbud.

Polititransport har i sin ansökan om överprövning enligt LOU bland annat inkommit med anbudsförfrågan den 21 december 2009, Utvärderingsrapport, tilldelningsbesked den 23 september 2010, Polititransports och Fidelias prisbilagor, registerutdrag från Transportstyrelsen den 29 september 2010 samt Fidelias resursförteckning, sanningsförsäkran den 15 mars 2010, angivande av fordon och personalförteckning.

RPS bestrider bifall till Politivagns talan och yrkar att ansökan avslås i dess helhet. Till stöd för sin talan anges i huvudsak följande. Upphandlingen strider inte mot vare sig LOU eller de rättsliga principer som bär upp LOU och unionsrätten. Politivagn har inte heller visat att bolaget lidit eller kan komma att lida skada. Skäl för ingripande enligt 16 kap. 2 § LOU föreligger således inte.

Politivagn har anfört att RPS har agerat i strid med LOU och de unionsrättsliga principerna som bär upp LOU genom att tilldela den aktuella upphandlingen i avsaknad av konkurrens till den enda anbudsgivare av totalt tre anbudsgivare som inte uteslutits ur upphandlingen. Europeiska Unionens domstol (dåvarande EG-domstolen) har i sitt avgörande mål C27/98 uttalat att en upphandlande myndighet inte har någon skyldighet att tilldela kontrakt i det fall att det enbart finns en enda anbudsgivare kvar som anses lämpad att delta i förfarandet. Av avgörandet följer att en upphandlande myndighet har en rättighet, inte skyldighet vilket Politivagn får anses mena, att avbryta en påbörjad upphandling i det fall det endast finns en

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

anbudsgivare kvar att tilldela kontrakt till. RPS har inte varit skyldig att avbryta upphandlingen när enbart det anbud som sedermera antogs kvarställt efter genomförd kvalificeringsfas.

Uteslutande av Politivagns anbud

RPS bestrider att en sammanblandning av kvalificerings- och utvärderingskriterier skett. RPS har inte uteslutit Politivagns anbud med beaktande av 10 kap. 1-2 §§ LOU på sätt som gjorts gällande. Anbudet har förkastats med anledning av att Politivagns anbud inte uppfyllt samtliga de fullgörande villkor, "skall-krav", som ställts i upphandlingen.

I förfrågningsunderlagets punkt 11.1 "Pris", anges bl.a. att anbudsgivare ska lämna prisuppgifter utan reservationer, tillägg eller förändringar så att en utvärdering av priserna kan låta sig göras. I punkten finns även en hänvisning till den mall, Avtalsbilaga 2, "Prisbilaga" som fogats till förfrågningsunderlaget. Att det varit de uppgifter som återfinns i denna mall som efterfrågats har således varit tillräckligt tydligt och förutsebart för att uppfylla kraven på transparens.

I punkt 1.1 i nämnd "Prisbilaga" anges utrymme för att rörande polititransport inom Polismyndigheten i Stockholms län ange pris för framkörningsavgift som fast summa, samt kilometerpris som pris per kilometer. Politivagn har utöver dessa prisuppgifter lämnat en prisuppgift gällande en maxtaxa om 2 270 kronor för transporter över 11 kilometer inom Polismyndigheten i Stockholms läns område utan att sådan har efterfrågats av upphandlande myndighet.

Genom att lämna ytterligare uppgifter som inte har efterfrågats av upphandlande myndighet har Politivagn gjort ett tillägg till efterfrågade prisuppgifter i strid med skall-kravet och på så sätt frångått förfrågningsunder-

laget. I förfrågningsunderlaget punkt 12, "Utvärderingsförfarande", anges det i sin tur att anbud som inte uppfyller samtliga skall-krav kommer förkastas. Beslutet att förkasta Politivagn grundar sig därmed på ett skall-krav som klart och tydligt angetts i underlaget till upphandlingen och RPS har på denna grund haft fog för att förkasta Politivagns anbud från utvärderingsfasen. RPS har således agerat i enlighet med upphandlingens underlag likväl som med transparens- och likabehandlingsprincipen.

Någon möjlighet till komplettering eller förtydligande har inte bedömts kunna ges avseende lämnade prisuppgifter med beaktande av risken för särbehandling eller konkurrensbegränsning i upphandlingen. Till detta kommer att uppgifterna som sådana inte bedömts vara möjliga att komplettera eller förtydliga i det att de inte har begärts av upphandlande myndighet.

Ifråga om att Politivagn kan ha lämnat det lägsta priset så har RPS påpekat att det är den upphandlande myndigheten som står risken för att ställda skall-krav eventuellt medför oönskat resultat. Det kan inte anses ankomma på anbudsgivare att tolka eller förändra underlaget till upphandling även om det skulle gagna den upphandlande myndigheten.

Fidelias anbud

Gällande referenser så anges det i det skall-krav som Politivagn anser att Fidelia inte uppfyllt förfrågningsunderlagets punkt 8.4 "Tidigare åtaganden" att anbudsgivare ska bifoga en förteckning över de tre viktigaste uppdragsgivarna för vilka anbudsgivaren har utfört tjänster avseende *omhändertagande av avlidna* under de tre senaste åren. Det ställs inte något krav på att referenserna måste avse polititransporter. Fidelias anbud har därmed uppfyllt ställt krav och RPS har inte på denna grund haft skäl att förkasta Fidelias anbud.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

När det gäller fordonet med uppgivet registreringsnummer ABC 123 är det korrekt att Fidelia i sitt anbud uppgett sig ha tillgång till detta fordon. RPS ifrågasätter inte Politivagns påstående att det fordon som innehar detta registreringsnummer inte överensstämmer med den typ av fordon som angetts i Fidelias anbud. Det framgår dock av fotografier som bifogats anbudet i anslutning till den skriftliga uppräkningslistan, avbildandes de fordon som ska användas vid genomförande av upphandlat uppdrag, att Fidelia har tillgång till ett sådant fordon som angivits i den skriftliga uppräkningslistan i anslutning till registreringsnummer ABC 123, en VW Transporter. Av fotografierna framgår att detta fordon har registreringsnummer ABC 713. Fordon ABC 713 återfinns även som fordon nummer två i det av Politivagn återopade utdraget från Transportstyrelsens trafikregister över de fordon som ägs av Fidelia. Detta ger stöd åt att det är fråga om ett uppenbart skrivfel från Fidelias sida. Oaktat detta förhållande har Fidelia i sitt anbud uppgett tillräckliga uppgifter för att visa på att det faktiskt uppfyllt ställt skall-krav. Politivagn kan därmed inte anses ha lidit eller kunnat komma lida skada av det förhållandet att ett felaktigt registreringsnummer angivits i anbudet.

Med anledning av påstådda felaktigheter i Fidelias personalförteckning om att en av de angivna personerna arbetar som polis och att en annan person, som påstås ha tio års erfarenhet i yrket, har arbetat som väktare fram till år 2005 har RPS genomfört en egen kontroll. RPS har då kunnat konstatera att det är korrekt att en av de angivna personerna i Fidelias personalförteckning numera arbetar som polis. Personen ifråga var dock vid tidpunkten för anbudens inlämnande anställd av Fidelia på timbasis och en del av den personalstyrka Fidelia tänkt nyttja vid ett eventuellt genomförande av upphandlat uppdrag. Den av Fidelia lämnade uppgiften var således korrekt vid denna avgörande tidpunkt.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

Enligt Kammarrätten i Göteborgs dom från den 18 december 2009 i mål nr 4904-09 har upphandlande myndighet att beakta även sådana uppgifter som blir kända först i samband med överprövningsprocessen. RPS har därmed att beakta det faktum att personen ifråga inte längre står till Fidelias förfogande. Denna omständighet medför dock inte någon skada för Politivagn. I det aktuella skall-kravet ställs enbart krav på att all personal som kommer att utföra efterfrågade uppgifter ska anges med uppgift om namn, personnummer och antal verksamhetsår inom området. I förevarande situation har Fidelia i praktiken angivit en person för mycket i sin förteckning vilket inte förändrar det faktum att kvarvarande personer, d.v.s. i dagsläget ”all personal”, är tillgänglig för genomförande av uppdrag. Det ställs inte något krav på hur många som ska ingå i personalstyrkan.

Ifråga om den påstått felaktiga uppgiften gällande antalet verksamhetsår så har Fidelia angett tio verksamhetsår för personen och därmed i sig uppfyllt kravet i förfrågningsunderlaget 10.4b på att uppge antalet verksamhetsår. Syftet med att uppgift om antalet verksamhetsår ska lämnas var för att få fram uppgifter för kontroll av att skall-kravet i förfrågningsunderlagets punkt 8.5 uppfylls. I denna punkt 8.5 anges att de som enligt definitionen i till förfrågningsunderlag fogad Avtalsbilaga 1, ”Tjänstespecifikation” är att anse som transportansvariga ska ha minst ett verksamhetsår inom området. Detta är det högsta krav som ställs på någon i upphandlingen avseende erfarenhet och även om Politivagns påstående skulle visa sig korrekt, vilket i sig bestrids av RPS, har förhållandet inte medfört att Politivagn lidit eller kunnat komma att lida någon skada eftersom kravet på yrkeserfarenhet alltså är uppfyllt avseende personen ifråga.

Det Politivagn har åberopat visar således inte i tillräcklig grad på förekomst av sådana brister eller skada som ger skäl för ett ingripande enligt LOU.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

RPS har till stöd för sina uppgifter åberopat fotografier ur Fidelias anbud och Avtalsbilaga 1, Tjänstespecifikation.

Politivagn anger i ett kompletterande yttrande följande. Fidelia bryter mot ännu ett skall-krav vilket framkommit efter kontakt med Bolagsverket. Det är fråga om det lagstadgade och även i anbudsförfrågan reglerade skallkravet vad gäller registrering. Skall-krav 8.2 i förfrågningsunderlaget reglerar skyldighet för en anbudsgivare att vara registrerad i aktiebolags- eller handelsregister. Även 11 kap. 6 § LOU anger att den upphandlande myndigheten får begära att en anbudsgivare visar att bolaget är registrerat i aktiebolagsregistret.

Fidelia har i sin beskrivning angett att bolaget ska utföra begravningstransporter och bedriva författarverksamhet, bolaget ska även äga och förvalta fast och lös egendom samt därmed förenlig verksamhet. Det framgår inte någonstans i Fidelias verksamhetsbeskrivning att det har för syfte att bedriva polititransporter, vilket är av avsevärd vikt vid en tilldelning av anbud avseende just polititransporter. Det enda som framkommer av Fidelias beskrivning är att syftet är att utföra begravningstransporter, vilket inte alls går att jämföra med polititransporter. Det är en väsentlig skillnad mellan begravnings- och polititransporter vilket bör beaktas vid tilldelning av kontrakt. Då tjänsten som upphandlas inte omfattas under Fidelias verksamhetsbeskrivning kan Fidelia inte tilldelas tjänsten, då skall-kraven inte tillgodoses genom dess anbud.

RPS vidhåller i yttrande tidigare angiven inställning med följande tillägg. I punkt 8.2 i förfrågningsunderlaget anges att i de fall anbudsgivaren är skyldig att vara registrerad i aktiebolags- eller handelsbolagsregister eller motsvarande register som förs i det land där anbudsgivarens verksamhet är etablerad ska anbudsgivaren vara registrerad. Fidelia har till sitt anbud fogat utdrag från Bolagsverket i vilket det anges att Fidelia är registrerat som

ett privat aktiebolag. Ställt skall-krav på registrering är således uppfyllt av Fidelia. RPS har inte handlat i strid med bestämmelserna i LOU eller de unionsrättsliga principer som bär upp LOU när Fidelias anbud togs upp till utvärdering och efterföljande tilldelning.

Politivagn anger i yttrande följande. Initialt påpekas att Politivagn har lidit skada till följd av den upphandlande enhetens felaktiga tilldelningsbeslut i den upphandling som prövas i målet, då Politivagn rätteligen borde ha tilldelats avtalet avseende polititransporter i Stockholms län. Avseende skallkraven har Politivagn följande inställning i sak.

I förfrågningsunderlaget punkt 11.1 anges att anbudets pris skall uppges utan reservationer, ändringar eller tillägg. Dessa begrepp måste tolkas såväl semantiskt som teleologiskt, samt mot bakgrund av den skriftliga kontexten för att fastställa dess innebörd i sammanhanget. Av angivet skallkrav framgår att anbudsgivarens pris ska avse samtliga kostnader för att utföra den efterfrågade tjänsten. I syfte att genomföra en korrekt utvärdering av priset får inte pris lämnas med reservation, ändring eller tillägg. Av detta skallkrav framgår att erbjudet pris måste vara konstant och förutsebart enligt förfrågningsunderlaget. Angivandet av en maxtaxa strider ej mot skallkravet, då priset är konstant och förutsebart under avtalstiden. Angivandet av en maxtaxa innebär inte svårigheter för den upphandlande enheten att utvärdera priset. Politivagns offererade pris uppfyller skallkrav 11.1 i förfrågningsunderlaget, och kan därför inte uteslutas från upphandlingen.

Vad gäller RPS påstående att myndigheten står risken för att ställda skallkrav medför ett eventuellt oönskat resultat, så får detta förstås som att det är på myndighetens risk som en upphandling leder till att ett högre pris felaktigt tilldelas den upphandlade tjänsten. Denna inställning delas inte av Politivagn. Av punkt 12.2 i förfrågningsunderlaget framgår att de anbud

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

som uppfyller skall-kravet ska utvärdering ske baserat på offererat pris. Det står alltså klart att anbud med lägsta pris ska tilldelas avtalet. Av nämnda punkt framgår att prisutvärderingen sker beräknad på polititransporter à 20 km. Av Politivagns bud framgår att priset för transporter över 11 km är 2 270 kronor. Fidelias anbud uppgår till 2 450 kronor. Det har således inte funnits några svårigheter att utvärdera Fidelias och Politivagns pris mot varandra.

RPS har (genom sitt tidigare yttrande) vitsordat den omständigheten att Fidelia brutit mot skall-kravet genom att uppge felaktigt fordon i anbudet. Av ingivet registerutdrag från Transportstyrelsens trafikregister framgår att fordonet ABC 713 är avställt och belagt med körförbud. Enligt av upphandlande myndigheten upprättad tjänstespecifikation, punkt 5.1, så ska anbudsgivaren använda det fordon som anges i bilaga 4 "Resursförteckning".

Påpekas bör även att vid rättelse av uppenbar felskrivning enligt 9 kap. 8 § LOU ska möjlighet till rättelse ske innan tilldelningen. Rättelse kan endast genomföras av anbudsgivaren, den kan inte göras av den upphandlande myndigheten å anbudsgivarens vägnar. Även om domstolen fastslår att Fidelia genom ursäktlig felskrivning brutit mot skall-kravet, vilket bestrids av Politivagn, så uppfyller fordonet ABC 713 ej skall-krav 10.4c i och för sig. Fidelia bryter såväl mot sanningsplikten som mot skall-krav 10.4c genom att felaktigt ange ett icke existerande fordon i sin resursförteckning.

RPS har vitsordat felaktigheter i Fidelias personalförteckning då en av de angivna personerna arbetar som polis. Denna omständighet utgör ett brott mot skall-krav 10.4b i förfrågningsunderlaget. RPS har uppgett att avgörande för utvärderingen av skall-kravet är huruvida personen ifråga var anställd vid anbudets ingivande. Denna inställning bestrids av Politivagn.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

Skall-krav 10.4b anger att anbudet *skall* uppge en förteckning av all personal som kommer att utföra efterfrågade tjänster. Av skall-kravets lydelse framgår således att Fidelia brustit mot kravet genom att uppge personal som inte kommer att vara anställd under avtalsperioden. Denna omständighet bryter således mot skall-kravet och även mot den sanningsförsäkran som Fidelias representant undertecknat.

Det har efter kontakt med en tidigare anställd på Fidelia uppkommit ytterligare frågetecken avseende fel i personalförteckningen, vilket strider mot skall-krav 10.4b. Enligt Politivagn så föreligger det en i praxis fastslagen skyldighet för RPS att ytterligare klargöra de frågetecken som uppkommit. I Kammarrätten i Göteborgs dom av den 18 december 2009 i mål nr 4904-09 konstaterade kammarrätten att den upphandlande enheten i och för sig inte har en skyldighet att kontrollera riktigheten av i anbud lämnade uppgifter om det i det enskilda fallet inte finns anledning att ifrågasätta uppgifterna. Politivagn anser dock att föreliggande prövning tar sikte dels på sådana omständigheter som var uppenbara vid upphandlingen, dels på sådana felaktigheter som det i nuläget finns anledning att ytterligare följa upp. Med hänsyn till dessa oklarheter åligger det RPS att ytterligare utreda frågan om personalförteckningen.

Enligt uppgift har två av personerna upptagna på Fidelias personalförteckning slutat vid Fidelia 2007, och är således inte tillgängliga för utförande av polititransporter för Fidelia. Ytterligare två personer upptagna på personalförteckningen uppfyller inte tidskravet med ett års arbete inom polititransport. Dessutom har det framkommit att en femte person inte jobbar med polititransporter i sig utan endast arbetar med kontorssysslor vid Fidelia, och uppges därmed felaktigt ha faktisk erfarenhet av polititransporter. Dessa oklarheter behöver enligt Politivagns uppfattning klarläggas. RPS har möjlighet att inhämta skattelistor för av Fidelia utbetalda löner per anställd. Det finns även möjlighet till kontroll genom kontakt med Rättsme-

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

dicinalverkets rättsmedicinska avdelning i Stockholm. Då avlidna avlämnas till rättsmedicinsk anstalt skrivs den avlidne in i register, och av registret framgår även vilka leverantörer samt transporterande personal som förflyttat den avlidne. Dessa uppgifter har RPS möjlighet att begära in för att kontrollera att Fidelias personalförteckning är med sanningen överensstämmande.

Vad gäller kravet på referenser anför RPS att anbudsgivare inte behöver ha erfarenhet av polititransporter, enligt skall-krav 8.4-8-5. Skall-kraven, enligt RPS tolkning, avser endast erfarenhet av omhändertagande av avlidna, vilket bestrids av Politivagn. Skall-kravet hänvisar till avtalsbilaga 1, ”Tjänstespecifikation”. Av bilagan framgår att tjänsten avser transport av avlidna från hem eller brottsplats till bl.a. rättsmedicinska avdelningen i Solna. Denna verksamhet skiljer sig från begravningstransporter. De omständigheter som aktualiserar polititransporter är särdrag som särskiljer polititransporter från begravningstransporter. Begravningsverksamhet innebär att arrangera själva begravningen, såsom myndighetskontakter, kistläggning och svepning av den avlidne efter det att dödsorsaken är fastställd. Därefter sker begravningstransporten, vilken är Fidelias verksamhetsområde enligt registreringsbeviset. Det är inom nämnda verksamhet Fidelia utfört uppdrag åt Attunda begravningsbyrå, vid ett fåtal och begränsat antal tillfällen. Attunda begravningsbyrå är ett familjeföretag, och den anlitar extern hjälp i ytterst sällsynta fall. Den beskrivna verksamheten, transport av kista samt kistbärning, kvalificerar inte sig såsom polititransporter. Vid kontakt med ägaren till Attunda begravningsbyrå har det bekräftats att verksamheten inte utgör polititransporter. Då Attunda begravningsbyrå enligt egen utsago inte utför polititransporter kan begravningsbyrån ej kvalificeras som referens vid upphandling av polititransporter. Detta utgör ett brott mot skall-krav 8.4 i förfrågningsunderlaget. I samband med skillnaden i parternas inställning vad gäller polititransporter jämfört

med begravningstransporter hemställer Politivagn att RPS avger sin inställning

- huruvida polititransporter avser transport av avliden innan dödsorsak fastställts,
- huruvida polititransporter beordras av myndighet,
- huruvida polititransportörer har tillgång till olycksfalls- och brottsplatser som är avspärrade enligt 27 kap. 15 § rättegångsbalken.

Fidelia har i ”Etiskt förhållningsätt”, bilaga 4.7 i Fidelias anbud, uppgivit att företaget inte sysslar med någon form av begravningsverksamhet. Denna utfästelse ter sig osann med hänsyn till att företagets verksamhetsbeskrivning anger att företaget bedriver begravningstransporter. Av Fidelias verksamhetsbeskrivning framgår att verksamheten består av att ”Bolaget ska utföra begravningstransporter samt bedriva författarverksamhet, bolaget ska även äga och förvalta fast och lös egendom samt därmed förenlig verksamhet.”

Politivagn gör inte gällande att Fidelias verksamhetsbeskrivning i sig utgör ett uttryck för att Fidelia innehar ett visst tillstånd att bedriva polititransporter. Med hänsyn till registreringsbeviset görs det gällande att polititransporter inte omfattas av bolagets verksamhet, vilket är en av flera felaktigheter i Fidelias anbud som diskvalificerar anbudet i och för sig från föreliggande upphandling. Det har framkommit ett ytterligare antal omständigheter där Fidelia brustit i sin sanningsplikt. Denna sanningsplikt är enligt punkten 10.2 i förfrågningsunderlaget ett skall-krav, och i egenskap av skall-krav ska anbudets innehåll vara med sanningen överensstämmande. Anbud som brister i ett av de skall-krav som anges i förfrågningsunderlaget ska förkastas.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

Politivagn har åberopat och bifogat Tjänstespecifikation och Etiskt förhållningssätt, bilaga 4.7 Fidelias anbud.

RPS vidhåller tidigare angiven inställning med följande tillägg. Politivagn har genom att lämna ytterligare uppgifter som inte har efterfrågats av upphandlande myndighet har gjort ett tillägg till de prisuppgifter som har efterfrågats och att RPS har haft fog för att förkasta Politivagns anbud.

Det är den upphandlande myndigheten som står risken för att underlaget i en upphandling är korrekt och att det likaledes är upphandlande myndighet som står risken för effekten av de ställda skall-kraven. RPS har inte frångått den fastställda utvärderingsmodellen utan följt underlaget till upphandlingen.

Då Politivagns anbud har förkastats innan utvärdering av pris, till följd av det tillägg som Politivagn gjort i strid med skall-kravet i punkt 11.1, har Politivagns anbud aldrig blivit aktuellt för bedömning av pris. De priser som Politivagn lämnat varken har eller kan tas upp till bedömning då detta hade varit i strid med likabehandlingsprincipen och transparensprincipen.

Gällande fordon betonar RPS att det inte vitsordas att Fidelia brutit mot ställt skall-krav. Vad RPS vitsordat är att fordonet ABC 123 finns med i den skriftliga uppräkningslistan av fordon som Fidelia har tillgång till samt att Fidelia inte har tillgång till fordonet med detta registreringsnummer. RPS har inte självmant rättat Fidelias anbud, utan utgått från den sammantagna information som lämnats i samband med redogörelsen för fordon som Fidelia har tillgång till. Att fordonet överhuvudtaget inte skulle existera bestrids av RPS. Vid kontakt med Fidelia avseende skälet till avställning och körförbud har RPS fått till svar att fordonet har en trasig växellåda vilket kan ordnas på mindre än en vecka, d.v.s. inom tiden för avtalsstart. Vad Politivagn åberopat avseende detta fordon visar inte i tillräcklig grad på

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

brist i RPS agerande som medför att ett ingripande enligt LOU ska komma ifråga.

Angående personalförteckningen vidhåller RPS vad som tidigare anförts, särskilt vad gäller avsaknaden av skada för Politivagn, med följande tillägg och förtydliganden. Den dom från Kammarrätten i Göteborg som Politivagn och RPS hänvisat till gör visserligen gällande att den upphandlande myndigheten har en skyldighet att utröna och kontrollera i anbud lämnade uppgifter om det uppkommer anledning att ifrågasätta dessa. Dock får det i brist på närmare hänvisning i domen och med beaktande av myndigheternas självständighet anses ankomma på den upphandlande myndigheten att avgöra på vilket sätt denna kontroll ska ske. I detta fall finner RPS inte skäl för att vidta de kontrollåtgärder som av Politivagn ansetts nödvändiga. Att RPS inte inhämtar av motpart åberopad bevisning kan inte ligga RPS till last eftersom det av rimliga skäl inte kan ankomma på en sökande att bestämma vilken bevisning som en upphandlande myndighet får eller för den delen inte får åberopa.

RPS har dock gjort en sådan kontroll som åligger RPS och vid denna erhållit följande uppgifter från Fidelia angående Politivagns påståenden.

Gällande de två anställda som enligt Politivagns uppgifter slutat vid Fidelia 2007 så uppges att bägge varit anställda i flera år och är alltså anställda. De arbetar extra vid helger respektive vid behov och arbetade senast i september 2010 respektive i augusti 2010.

Vad gäller de två anställda som, enligt Politivagns uppgifter, inte uppfyller tidskravet med ett års arbete inom polititransport samt den anställda som inte arbetat med polititransporter utan endast med kontorssysslor anför RPS följande. Det har inte ställts krav på att samtliga anställda ska ha en viss erfarenhet. Ställt krav går ut på att anbudsgivare ska ange antal verk-

samhetsår per person så att RPS kan avgöra vilka av de angivna som uppfyller kravet på erfarenhet gällande transportansvariga. Fidelia har uppfyllt ställt skall-krav i och med att bolaget angivit antalet verksamhetsår per person.

De referenser som enligt punkt 8.4 i förfrågningsunderlaget ska anges, ska avse tidigare åtaganden rörande omhändertagande av avlidna. Enligt RPS uppfyller de lämnade referenserna detta krav. Politivagn har uppehållit sig vid att skall-kravet hänvisar till "Tjänstespecifikationen". I punkten 8.4 hänvisas det inte till "Tjänstespecifikationen". Den hänvisning som finns till "Tjänstespecifikationen" återfinns i punkten 8.5 som rör utbildnings- och yrkeskvalifikationer för transportansvariga. Hänvisningen i denna punkt pekar uttryckligen enbart till definitionen av transportansvarig som återfinns i "Tjänstespecifikationen" och alltså inte till någon definition av vad referenserna ska avse.

Rörande Fidelias verksamhetsbeskrivning betonar RPS att en avsaknad av viss verksamhet i verksamhetsbeskrivning inte per definition innebär att bolaget därmed är förbjudet att ägna sig åt denna verksamhet utan enbart att bolaget i så fall kan komma att göra sig skyldigt till firma- eller varumärkesintrång. Att Fidelia i sin verksamhetsbeskrivning inte angett "politiverksamhet" innebär således inte att bolaget uppgett oriktiga uppgifter och någon grund för att förkasta Fidelias anbud har därmed inte funnits.

RPS har till styrkande av lämnade uppgifter bifogat kopior av lönebesked avseende två av Fidelias anställda.

Politivagn vidhåller sin uppfattning vad gäller definitionen av polititransporter och anför vidare. Dessa transporter särskiljs från begravningstransporter, bl.a., av nedan angivna kriterier. RPS inställning avseende dessa

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

kriterier är dock oklar, Politivagn önskar att RPS besvarar nedan angivna frågor

- huruvida polititransporter avser transport av avliden innan dödsorsak fastställts,
- huruvida polititransporter beordras av myndighet,
- huruvida polititransportörer har tillgång till olycksfalls- och brottsplatser som är avspärrade enligt 27 kap. 15 § rättegångsbalken.

För det fall RPS inte återkommer med sin inställning i denna del, uppfattas detta av Politivagn som att dess inställning i denna del inte bestrids i och för sig.

RPS har inte önskat yttra sig ytterligare i målet.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU skall upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 16 kap. 2 § första stycket LOU i tillämplig lydelse är följande föreskrivet. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, skall rätten besluta att upphandlingen skall göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Förvaltningsrättens bedömning

En upphandling enligt LOU ska kännetecknas av förutsebarhet och öppenhet. För att anbudsgivarna ska ges samma förutsättningar för anbudsgiv-

ning måste förfrågningsunderlaget vara tydligt och innehålla samtliga krav på det som ska upphandlas. Uppställda krav får inte frångås.

Uteslutande av Politivagns anbud

Politivagns anbud har i den aktuella upphandlingen förkastats på grund av att Politivagn i avtalsbilaga 2 "Prisbilaga" gjort ett, enligt RPS, otillåtet tillägg. I anbudsförfrågan punkten 11.1 anges att anbudsgivaren förslagsvis anger prisuppgifter direkt i nämnda prisbilaga och att priserna *skall* omfatta ersättning för samtliga kostnader och utgifter för fullgörandet av i ramavtalet nämnda åtaganden. Vidare anges att för att utvärdering av lämnade priser ska kunna genomföras *skall* prisuppgifterna lämnas utan reservationer, ändringar eller tillägg. I anbudsförfrågan punkten 12.2 andra stycket framgår att prisutvärderingen ska baseras på 1 100 polititransporter á 20 kilometer.

Förvaltningsrätten konstaterar att det inte finns något krav på att ovan nämnda prisbilaga ska användas eller att det, såsom RPS anført, tillräckligt tydligt framgår att det är exakt de prisuppgifter som nämns i prisbilagan som endast får lämnas. Politivagns lämnade prisuppgifter innefattar samtliga kostnader och utgifter för fullgörandet av i ramavtalet nämnda åtaganden. De lämnade prisuppgifterna medför inte heller några svårigheter för genomförandet av prisutvärderingen. på så vis som angetts i anbudsförfrågan. Att Politivagn i sitt anbud angett framkörningsavgift, kilometertaxa samt maxtaxa för transporter överstigande 11 kilometer innebär således inte, enligt förvaltningsrätten, att priserna har lämnats med ett sådant tillägg att utvärdering av lämnade priser ej kan genomföras. Vad Politivagn har anført och åberopat i målet medför således att RPS felaktigt uteslutit Politivagn från upphandlingen då Politivagn uppfyller aktuellt krav i anbudsförfrågan punkten 11.1.

Fidelias anbud – referenser

Politivagn har gjort gällande att Fidelia ej uppfyller kraven i anbudsförfrågan punkten 8.4. I nämnda punkt anges att anbudsgivarna ska bifoga en förteckning över de tre viktigaste uppdragsgivarna, för vilka anbudsgivaren har utfört tjänster avseende omhändertagande av avlidna under de senaste tre åren. Politivagn har anfört att en av Fidelias referenser, Attunda begravningsbyrå, inte uppfyller kravet då det ej är fråga om polititransporter. Förvaltningsrätten anser, i likhet med vad RPS anfört, att det tydligt framgår av anbudsförfrågan att det inte ställs några krav på att de utförda tjänsterna måste ha avsett polititransporter. Vad Politivagn anfört gällande skillnaderna mellan begravningstransporter och polititransporter saknar därmed betydelse vid bedömningen. Fidelia uppfyller således det aktuella kravet.

Fidelias anbud – fordonsförteckningen

Det är i målet ostridigt att Fidelia, i sin förteckning över fordon som ska användas för polititransporterna, upptagit ett fordon med registreringsnummer ABC 123, en VW Transporter, samt att nämnda fordon inte ägs av Fidelia och att enligt Transportstyrelsens trafikregister är fordon ABC 123 en Toyota Camry Sedan årsmodell 1987. Av fotografier bifogade till anbudet i anslutning till den skriftliga uppräknings framgår dock att Fidelia har tillgång till en VW Transporter med registreringsnummer ABC 713. Att fordon ABC 713 ägs av Fidelia framgår av det av Politivagn åberopade utdraget från Transportstyrelsens trafikregister. Förvaltningsrätten finner det visat att det är fråga om ett uppenbart skrivfel i Fidelias anbud. Politivagn har anfört att fordon ABC 713, oaktat det anses vara en ursäktlig fel-skrivning eller ej inte uppfyller kraven i anbudsförfrågan punkten 10.4c då fordonet är avställt. RPS har vid kontroll hos Fidelia fått till svar att bilen har en trasig växellåda och kan vara åtgärdad inom en vecka. Förvaltningsrätten konstaterar att punkten 10.4c inte föreskriver att uppräknade fordon måste vara i trafik utan det ska vara fråga om en uppräkning av de fordon

som kommer att användas vid utförandet av efterfrågade tjänster. Således så ska även avställda fordon som anbudsgivaren avser använda vid utförandet av upphandlat uppdrag tas med i förteckningen. Förvaltningsrätten anser därmed att Fidelia har uppfyllt kraven i anbudsförfrågan punkten 10.4c.

Fidelias anbud – registrering i aktiebolags- eller handelsbolagsregister

I anbudsförfrågan punkten 8.2 anges att anbudsgivaren ska vara registrerad i aktiebolags- eller handelsbolagsregister när sådan skyldighet finns. Det är i målet klargjort att Fidelia är registrerat som ett privat aktiebolag hos Bolagsverket. Vad Fidelia har och inte har angett i sin verksamhetsbeskrivning saknar betydelse vid bedömningen, kravet i anbudsförfrågan punkten 8.2 är därmed uppfyllt.

Fidelias anbud – personalförteckningen

Enligt anbudsförfrågan punkten 10.4b ska anbudsgivaren lämna en förteckning över all personal som kommer att utföra efterfrågade tjänster med uppgift om namn, personnummer och antal verksamhetsår inom området. Felaktigheter i personalförteckningen har anförts gällande sju personer.

När det gäller personen som numera arbetar som polis och därmed inte kommer att arbeta vid utförandet av upphandlat uppdrag gör förvaltningsrätten följande bedömning. Vid tidpunkten för anbudets ingivande var personen i fråga anställd på timbasis och ingick i den personalstyrka Fidelia avsett att använda vid utförandet av de upphandlade tjänsterna. Skallkravet måste tolkas så att personalförteckningen ska innehålla en förteckning över all personal som är avsedd att användas vid utförandet av de upphandlade tjänsterna. Att någon ur personalstyrkan kan komma att sluta innan eller under avtalstiden, oavsett av vilken anledning, är enligt förvaltningsrättens bedömning en självklarhet. Fidelias personalförteckning innehåller fortfarande all personal som kommer utföra de efterfrågade tjänster-

na, detta oaktat om förteckningen numera även innehåller en person som har slutat vid Fidelia.

Avseende personen som, enligt Politivagn, felaktigt påstått ha tio års erfarenhet i yrket gör förvaltningsrätten följande bedömning. Politivagns påstående att personen ifråga arbetat som väktare fram till år 2005 bestrids av RPS, som dock inte har förebringat någon bevisning till stöd för sin inställning. Oaktat felaktigt antal verksamhetsår har angivits eller ej så saknar det betydelse vid anbudsutvärderingen då den anställde i vart fall uppfyller det i upphandlingen högsta ställda kravet på antal års yrkeserfarenhet.

När det gäller de två personer som enligt Politivagn slutat vid Fidelia 2007 gör förvaltningsrätten följande bedömning. RPS har vid kontroll erfarit att personerna i fråga varit anställda i flera år och alltjämt är anställda. RPS har till styrkande av att de fortfarande arbetar extra vid helger respektive vid behov bifogat kopior av lönebesked. Politivagn har inte visat att nämnda personer inte längre arbetar vid Fidelia och någon ytterligare skyldighet att utreda det kan inte anses åligga RPS.

När det gäller de två personerna i Fidelias personalförteckning där det angivits att antalet verksamhetsår inom området understiger ett år gör förvaltningsrätten följande bedömning. Ställt krav föreskriver inte att samtliga personer på personalförteckningen måste ha minst ett verksamhetsår inom området utan endast att antal verksamhetsår inom området ska uppges. Upptagandet av dessa personer på personalförteckningen står inte i strid med ställda krav.

Avseende personen som enligt Politivagn inte arbetat med polititransporter i sig utan endast med kontorssysslor vid Fidelia gör förvaltningsrätten följande bedömning. Av ställt krav framgår att all personal som kommer att

utföra efterfrågade tjänster ska anges med antal verksamhetsår inom området. Detta kan inte tolkas på annat vis än att även personal som arbetar med kontorssysslor på ett företag verksamma inom området ska tas upp i förteckningen. Nämnade krav anger att antalet verksamhetsår inom området ska anges och inte såsom i anbudsfrågan punkten 8.5 där det talas om minst ett års yrkeserfarenhet från omhändertagande av avlidna. Angivandet av antal verksamhetsår inom området avseende kontorspersonal har därmed gjorts i enlighet med ställt krav.

Förvaltningsrättens bedömning är således att Fidelias personalförteckning inte på någon av de åberopade grunderna strider mot anbudsfrågan punkten 10.4b.

Sammanfattning

RPS har således förfarit felaktigt när man uteslutit Politivagns anbud från fortsatt anbudsutvärdering. Politivagns angivande av en maxtaxa strider inte mot skall-kravet i anbudsfrågan punkten 11.1 och Politivagns anbud borde följaktligen inte ha uteslutits från upphandlingen på den grunden. Om anbudet inte uteslutits från anbudsutvärderingen hade Politivagn kunnat tilldelas ramavtalet avseende polititransporter för Polismyndigheten i Stockholms län och felet har således medfört att Politivagn kan komma att lida skada. Fidelias anbud uppfyller ställda skall-krav och ska således inte uteslutas från anbudsutvärderingen. Förvaltningsrätten ska därför förordna om åtgärd med stöd av 16 kap. 2 § LOU. Förvaltningsrätten bedömer att rättelse på så sätt att en ny anbudsutvärdering ska ske varvid Politivagns anbud inte utesluts är en tillräcklig åtgärd.

Yrkandet om att Polismyndigheten i Stockholms län ska åläggas att ersätta sökandens rättegångskostnader ska avvisas då förvaltningsrätten lagligen inte kan besluta om sådan ersättning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU).

Barbro Lundholm
rådman

Föredragande har varit förvaltningsrättsnotarien Emil Eneqvist

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU